

VELIKA ŠPILJA U PERMANIMA

PIŠE: ALEN KAPID- IĆ
Speleološka udruga "Estavela"
- Kaštav

POVIJEST ISTRA • IVANJA

Prvi koji su istra•ivali Veliku špilju u Permanima bili su Rječki speleolozi iz CAF-a (Club Alpino Fiumano) koji objekt istra•uju 1921.g. i nazivaju ga "Grotta a meriggio del casello ferroviario di Permani". Oni su otkrili i nacrtali desni kanal špilje u du•ini od 222 metra (215 po našim mjerenjima), a za lijevi nisu znali ili ga eventualno nisu nacrtali. Nakon 2. svjetskog rata (1960.) Veliku špilju u Permanima posjećuju i istra•uju speleolozi M. Malez i V. Bo•ić i istra•uju lijevi kanal. Tom prilikom prođeno je i doctano novih 170 metara kanala, što ovu špilju uvrštava na treće mjesto po du•ini na Kvarneru iza Kaverne u Tunelu Učka (1490 m) i Šparu•ne jame (530 m).

Članovi Speleološke udruge Estavela prve informacije o špilji dobijaju zaslugom Dalibora Reša koji je podatke i nacrt talijanskih istra•ivača pronašao u publikaciji "Liburnia" te predlo•io da se objekt i posjeti. Prvi u špilju ulaze 1998.

god. •eljko Tijan i Dean Tuhtan i spuštaju se u prvu prostoriju u kojoj nailaze na ogromne količine ispranog kokošjeg perja koje zatvara daljnji prolaz i ubija volju speleolozima za napredak. Tek na ljeto 2001. god. Nikola Gruborović i Dalibor Reš ponovno ulaze u objekt, probijaju "čep" od kokošjeg gnoja na su•enju, prolaze kroz "Kokošje prkno" i istra•ivanja se nastavljaju.

PRISTUP OBJEKTU

Objekat se nalazi u blizini ugostiteljskog objekta "Dom Permani" na cesti Permani – Klana, neposredno nakon skretanja s glavne prometnice Rijeka – Rupa prema selu Breza. Sam ulaz je na rubu desne strane dolca, preko puta ceste, ako se gleda od "Doma". Koordinate ulaza su $x = 50\ 29773$, $y = 54\ 45907$ i $z = 376$ m.n.m. Ulaz je jamski, $2 \times 1,5$ m i dubine 1,5 m nakon čega se dolazi na smeće. Prije samog ulaza je hrpa starih plastičnih čaša, vjerojatno ostatak kakvog većeg slavija.

OPIS OBJEKTA

Na samom ulazu nalazi se nekoliko kubika najraznovrsnijeg otpada. Prema talijanskom nacrtu ulazna vertikala je bila nekih 5 – 6 metara. Sada je 1,5 m. Nakon prođenih nekoliko metara potrebna nam je spleološka oprema za savladavanje vertikala da bi se savladao skok od 4 m, te nastavilo spuštanje niz saljev. Ovdje smeća više nema u tako velikim količinama kao na ulazu (staklo, metalni ostaci, plastika), ali se silaskom u drugu prostoriju i skidanjem sa špage zatiče druga vrsta otpada. Naime, pri prvom ulasku Gruborović i Reš došavši do ove prostorije nisu mogli pronaći prolaz za dalje zbog nanosa istrunulog perja koje je zatvorilo uski prolaz među blokovima. Pretpostavlja se da je taj pernati otpad iskrcan nakon posjeta Maleza i Bo•ičevića, a koji je voda tijekom godina isprala i odnijela ni•e na tlo objekta. Sloj perja je debel nekoliko centimetara, a izgleda poput mokre piljevine bez mirisa. Nepoznato je tko je i kako uspio istresti takvu vrstu otpada u ovu špilju.

Nakon provlačenja između kamenih blokova (i kroz "pernatu paštetu!") ulazi se u kanal dimenzija 4 x 3 u kojem se tragovi perja gube nakon 15ak metara u dnu kosine. Ovdje se i kanali račvaju na desni i lijevi. Desni se kanal širi, a strop uzdi•e i ide u smjeru sjevera da bi kasnije okrenuo na zapad, dok je lijevi skriven među blokovima i nakon provlačenja kreće u smjeru sjever – sjeveroistok. Pretpostavljamo da je skrivenost među blokovima bio glavni razlog što ga prvi istra•ivači nisu primijetili.

Desni kanal se prote•e u du•ini od 215 m i većim dijelom je širok i prohodan. Na nekim dijelovima je strop visok i do 10 – 12 m, a tek se pri kraju kanala naglo spušta gdje nailazimo na (ovisno o dobu godine) povremeno jezerce vode nakapnice. Strop se spušta na visinu od nekih 30 – 40 cm te je potrebno leći i provući se. Slijede još dvije prostorije (u prvoj je najveći stalagmit viđen na Kvarneru visok skoro 2,5 m) i završetak zatrpan glinom. U desnom kanalu penjano je na tri mjesta bez mogućnosti prolaska. Prvo penjanje izveli su Markanjević (penjao) i Reš (osiguravao) u zadnjoj velikoj prostoriji prije naglog spuštanja stropa gdje smo na visini od 5 – 6 metara ugledali prolaz cca. 2 x 2 m. Ispostavilo se da je dolazni kanal zasigan velikim saljevom s malenom rupicom promjera 10 cm. Drugo penjanje su izveli također Markanjević i Reš (u izmijenjenim ulogama) na sredini desnog kanala. Reš je ispenjao 7 metara i ušao u kanal dimenzija 3 x 2 m koji je ispunjen glinom i nema perspektive osim otkopavanja. Odmah ispod mjesta penjanja pri prvom su posjetu Gruborović i Reš pronašli perspektivu: zasigano su•enje u kojem je trebalo ukloniti nekoliko stalaktita da bi se prošlo naprijed, a iza kojeg se čuo obećavajući šum vode. Markanjević, Reš i Kapid•ić su prvi ušli u "Kolektor" Velike špilje u Peranima (Reš išao prvi). Ušlo se u prostoriju 4,5 x 6,5 m s velikim dimnjakom iz kojeg je kapala voda. Sve perspektive su istra•ene (čak se prilikom drugih posjeta (Reš – penjao, Veljković – osiguravao) pokušalo ući u više dijelove), ali bez mogućnosti prolaska. U najudaljenijem dijelu prostorije voda se skuplja u plitkom bazenu na dnu jame duboke 2,5 m i tu je kapanje najintenzivnije. Voda iz bazenčića otječe u pukotinu širine 15 cm koja dalje

meandrira. Nije primijećeno nikakvo cirkuliranje zraka iz meandra. U ovom dijelu špilje nema nikakvih sigastih tvorevina, a stijena je čista i nagri•ena korozivnim i erozivnim djelovanjem vode te vrvi ostrim rubovima. Sveukupna du•ina novootkrivenog dijela je 17,5 m.

Lijevi kanal započinje provlačenjem između kamenih blokova prekrivenih slojem perja i nastavlja se u du•ini od ukupno 170 m, a završava okruglom niskom prostorijom zarušenom blokovima. Lijevi kanal je nešto manjeg volumena nego desni, ali je zato predivno zasigan i potpuno očuvan. U kanalu su istra•ene i dvije jame (-15,5 i -18,5 m) bez daljnjih perspektiva. Primijećeni su veliki nanosi gline na dva mjesta, a valja izdvojiti i "Mliječni put" (mliječnobijeli saljev) koji se prote•e po tlu va u kamenicama. Ukupna duljina špilje je 402 m, a njezina dubina 76 m.

BIOSPELEOLOŠKI MATERIJAL

U trećem dijelu prilikom penjanja sakupljen je biospeleološki uzorak špiljskog troglobiontnog pauka (pao je sa stropa Kapid•iću na nogu dok se ovaj odmarao), a koji je, zbog nedostatka potrebne opreme za skupljanje biospeleoloških uzoraka, stavljen u prostor za baterije na Exploreru (baterije su, naravno, prije toga izvađene). Prilikom nastavka istra•ivanja, također je i u desnom dijelu kanala nađen još jedan primjerak špiljskog pauka.

Oba uzorka proslijeđena su, na determinaciju u HBSD, Romanu Ozimecu.

EKOLOGIJA I TURIZAM

U špilji je na ulaznom dijelu primijećena velika količina raznog smeća (limene bačve, plastične cerade, boce, plastične vreće...), a izuzmemo li pernati "preljev" po tlu, do u du•inu od nekih 40-ak metara od ulaza, drugih onečišćenja nema. Crni stalagmiti su primijećeni u desnom kanalu na udaljenosti od 140 m od ulaza za koje pretpostavljamo da svoju neuobičajenu obojenost

mogu zahvaliti prolasku •eljeznice iznad objekta (u više navrata čuo se prolazak vlaka dok su speleolozi boravili u podzemlju). No, to nu•no ne mora biti i stvarni razlog obojenosti siga pošto znamo da boju sigovine određuju različiti faktori.

Reš je također primijetio da se u jednom dimljaku, kroz kojeg dolazi manja količina vode za većih kišnih razdoblja, osjeti vonj kanalizacije, ali voda nije bila uzimana za analizu tako da nam ostaje vjerovati samo Rešovom nosu :-).

Blizina (trenutno) glavne prometnice Rijeka – Rupa, kao i blizina ugostiteljskog objekta "Dom Permani", te jednostavan prilaz špilji, a uzmemo li u obzir očuvanost i ljepotu sigastih oblika i veliku prohodnost (nespeleolozima) špilje, nameće se zaključak o turističkoj iskoristivosti Špilje u Peranima kao vrlo ostvarivoj.

LITERATURA:

LIBURNIA, vol. xv, n.1-3., gennaio-giugno 1921.
VJESNIK U SRIJEDU, 13. VII 1960, str. 6

VELIKA ŠPILJA IN PERMANI

The very first speleologists that explored Velika špilja in Permani were the members of CAF (Club Alpino Fiumano) from Rijeka. They had been exploring it since 1921 and had named it "Grotta a meriggio del casello ferroviario di Permani". Thanks to them we now have a map of the right channel of the cave which is 222 meters in length (based on our measurements it is 215 meters), though there was no map of the left channel, perhaps because they did not know of it or just did not make it. After the Second World War, in 1960 to be precise, the cave, including its left channel, was explored by M. Malez and V. Božić. Additional 170 meters were found and added to the map. That fact makes this pit the third longest in the area of Kvarner after Kaverna in Učka tunnel (1490 m) and Šparuna pit (530 m).

The members of the speleological society Estavela got their first information about the cave thanks to one of the members who found all the data and the Italian version of the map in a publication "Liburnia" and proposed the exploration of the same. They entered the cave in 1998. They reached the first room but only to find huge amounts of wet chicken feather that completely blocked the way through and killed their spirits to continue. Only in 2001 the cave was once again entered into by two members of the above mentioned society. They successfully unblocked the passage naming it "Kokošje prkno" (chicken butt) making a way to new explorations. Velika špilja in Permani is a diversified speleological site, mostly fossil, with 402,5 meters in length and 76 meters in depth which makes it the third longest site in the area of Kvarner.

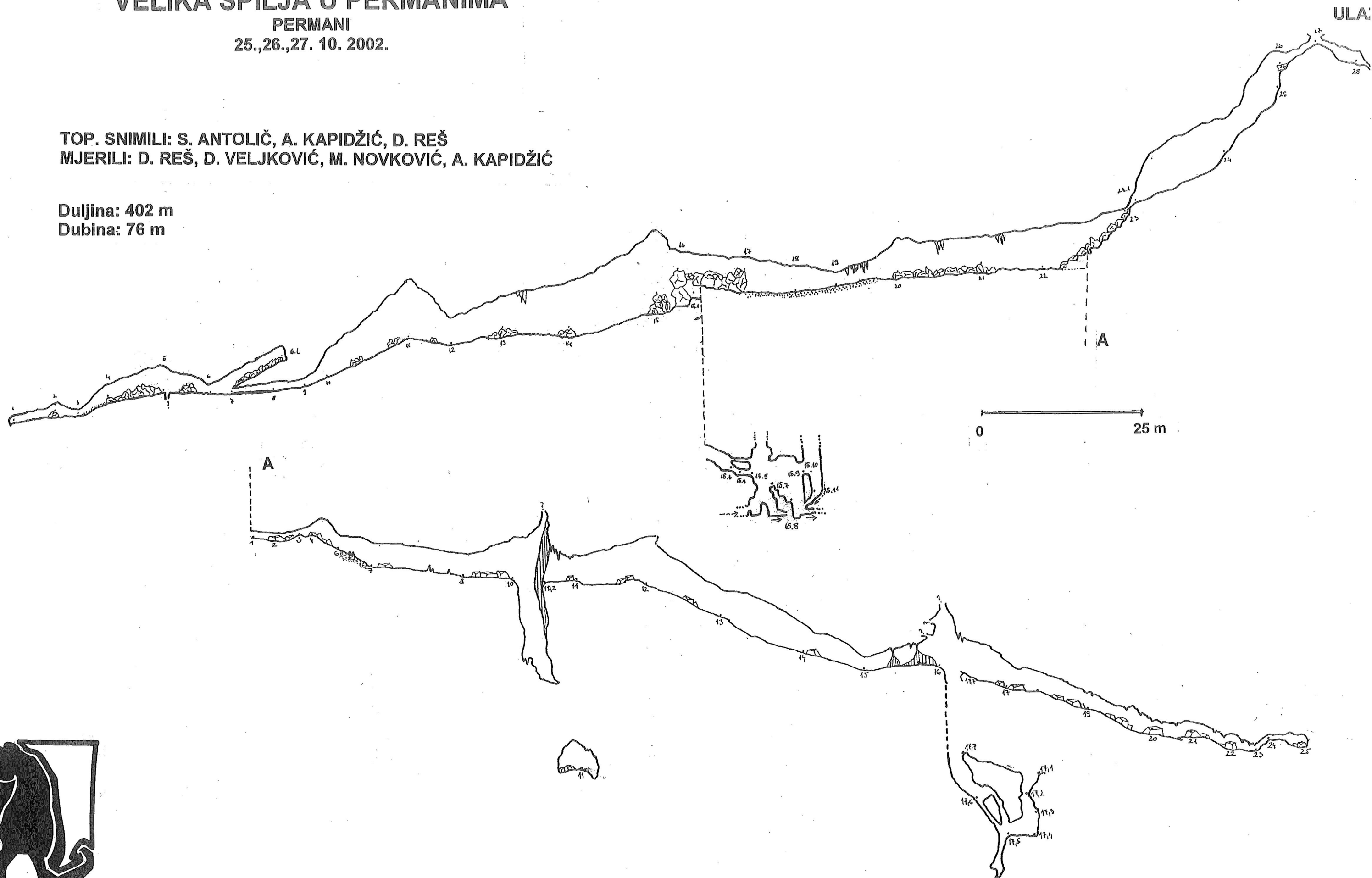
VELIKA ŠPILJA U PERMANIMA

PERMANI

25.,26.,27. 10. 2002.

TOP. SNIMILI: S. ANTOLIČ, A. KAPIDŽIĆ, D. REŠ
MJERILI: D. REŠ, D. VELJKOVIĆ, M. NOVKOVIĆ, A. KAPIDŽIĆ

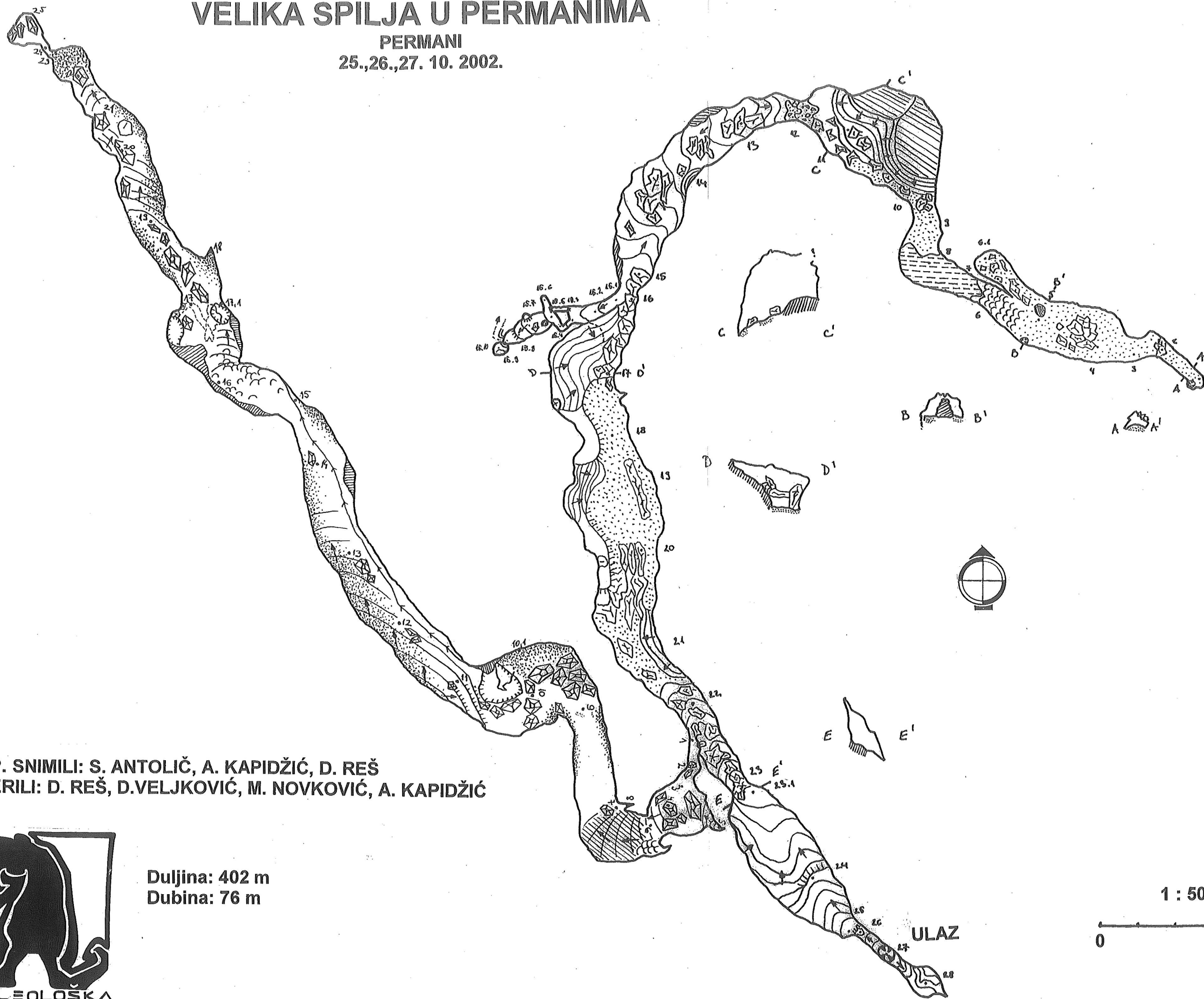
Duljina: 402 m
Dubina: 76 m

SPELEOLOŠKA
UDRUŽENJE
ESTAVELA

VELIKA SPILJA U PERMANIMA

PERMANI
25.,26.,27. 10. 2002.

TOP. SNIMILI: S. ANTOLIČ, A. KAPIDŽIĆ, D. REŠ
MJERILI: D. REŠ, D. VELJKOVIĆ, M. NOVKOVIĆ, A. KAPIDŽIĆ

Duljina: 402 m
Dubina: 76 m

SPELEOLOŠKA
DRUŠTVO
STAVELA

